

НОВИЙ УЧБОВИЙ-РОЗПОЧАВСЯ!

В АУДИТОРІЇ І ЛАБОРАТОРІЇ, ДРУЗІ.

ТВОРЧОЮ ПРАЦЕЮ, НАПОЛЕГЛИВИМ НАВЧАННЯМ

ПОМНОЖИМО СЛАВУ РІДНОГО УНІВЕРСИТЕТУ!

СЬОГОДНІ початок нового навчального року. Сьогодні в нашому орденоносному університеті, як і у всіх вузах країни, лунає традиційний дзвоник. Він кличе нас до аудиторій і лабораторій. Він кличе нас до творчої роботи, до впертого, наполегливого навчання.

Наш університет вступає в 102-й рік свого існування, відкриває 102-у сторінку своєї славної історії. І сьогодні разом з вченими, викладачами і студентами, діла яких помножали і помножать славу нашого вузу, до аудиторій зайдуть юнаки і дівчата, які стали в нинішньому році студентами університету.

Пліч-о-пліч з своїми старшими товаришами і наставниками першокурсники віддаватимуть свої сили тому, щоб з честю вирішити завдання, поставлені перед вищою школою ХХІІІ з'їздом КПРС. З допомогою старших товаришів нове поповнення без розкачування знайде своє місце у цій великій справі, в учбовій і науковій роботі, свято берегтиме і помножатиме славі традиції університету.

Розпочався новий навчальний рік. В ньому наші вчені, викладачі, студенти не заспокояться на досягнутому. Адже стара слава нову любить. І вони зроблять все, щоб творчою працею, наполегливим навчанням, новими гідними ділами помножити успіхи нашого рідного університету.

ПРОЛЕТАРІ ВСІХ КРАЇН, ЄДНАЙТЕСЯ!

РІК ВИДАННЯ ХХХІІ

За наукові КАДРИ

Орган парткому, ректорату, комітету ЛКСМУ та профкому
Одеського ордена Трудового Червоного Прапора
державного університету ім. І. І. Мечникова

№ 20 (365)

1 вересня 1966 р.

Ціна 2 коп.

КРАЩІ З КРАЩИХ

ПОЗАДУ приймальні іспити. Конкурсні іспити. Їх витримали кращі з кращих.

Декан хімічного факультету доцент О. Богатський з задоволенням говорить, що цього року на перший курс прийнято 59 медалістів і тільки 6 осіб з 13 балами, решта набрали 14 та 15 з п'ятнадцяти можливих.

У святковому настрої і механіко-математичний факультет. Тут прийнято 100 медалістів.

Заступник декана тов. Марченко каже, що екзаменатори в цьому році з задоволенням слухали відповіді абітурієнтів. Не відчувалося різниці у відповідях молоді з сіл і міст.

Ті, хто подолав бар'єр іспитів, повинен був стати перед приймальною комісією. І ось розпочалося її засідання по зарахуванню студентів до університету. Один за одним стають перед комісією абітурієнти. З ними бесідуєть.

Членів комісії цікавить все: які громадські обов'язки виконували абітурієнти в школі, на підприємстві, чим цікавляться майбутні студенти, хто їх батьки, чому вирішили вступити до нашого університету.

Відповіді на ці запитання різні,

але чимало говорять так: хочу вчитися у вашому університеті, бо багато доброго чув про нього.

«Чув багато доброго» — ці слова є великою нагородою для нашого професорсько-викладацького складу, всього нашого університету.

До приймальної комісії запрошують фізиків. Серед вступників є юнаки та дівчата з Магаданської області і Ташкенту, Миколаєва та Майкопу, з усіх кінців нашої Батьківщини. На фізичний факультет зараховано 61 медаліста.

Вперше за багато років йде зарахування на денне навчання юридичного факультету. Більшість абітурієнтів — робітники заводів, фабрик, депо, порту. Майбутні юристи хвилюються. Вчорашні робітники та колгоспники через кілька років стануть прокурорами, слідчими, суддями. Ім, як нікому, не можна помилятися у виборі професії.

Після юристів до приймальної комісії заходять ті, хто вступає на факультет іноземних мов. «Іноземці» дуже добре склали вступні іспити. Про це свідчить хоча б той факт, що для відділення німецької філології мали набирати 10

чоловік, а іспити на «відмінно» склали 20 абітурієнтів.

Декан факультету іноземних мов тов. Новіков сказав, що набором цілком задоволений.

Задоволені набором і філологи. Ще під час педагогічної практики в селах України викладачі філологічного факультету провели велику агітаційну роботу. І ось результат — конкурс на російське відділення був 6 чоловік на одне місце, а на українське — 4.

На факультет зараховано 43 медалісти, з села вступило 92 особи.

До приймальної комісії заходять юнаки та дівчата з Актюбінської області та з міст Щокіно і Солнечногорська, що під Москвою, з Івано-Франківської області та з Північного Кавказу.

25 серпня приймальна комісія закінчила роботу по зарахуванню. Пройдено ще один важливий етап в житті нашого університету. Вчорашні абітурієнти стали студентами-першокурсниками. Треба сподіватись, що вони добре вчитимуться, пам'ятаючи, що студентом бути почесно, але й важко.

Великих успіхів вам, друзі, на довгому студентському шляху.

Б. НИЖЕГОРДОВ.

НА БЕРЕГАХ ТИСИ

Комсомольсько-молодіжний загін нашого університету в серпні виїжджав до Угорської Народної Республіки на соціалістичні будови міста Сегеда.

Після дводенного відпочинку, під час якого ми встигли познайомитися з визначними місцями міста, загін приступив до роботи.

Працювали ми старанно. Поміж нами існувала домовленість: кожного дня перевикувати виробничі норми, намагатися завоювати перше місце серед студентських загонів, які працювали на будовах міста. За це почесне місце боролися загони студентів Чехословаччини, Болгарії, НДР, Угорщини.

Наші юнаки дотримали свого слова: після закінчення роботи нам була присуджена перша грошова премія і почесний вимпел «Соціалістична бригада». Особливо відзначилися в роботі студент факультету іноземних мов П. Кушнір, студент фізичного факультету В. Олійник, студент історичного факультету І. Байрак.

Після закінчення роботи загін виїхав до міжнародного молодіжного табору «Експрес», який розташований на берегах Балатона. В Будапешті ми оглянули всі визначні місця, побували в музеях, театрах, кіно.

Комітет комсомолу університету зараз підбиває підсумки трудового літа. В наступному році будівничі загони нашого університету виїдуть в інші соціалістичні країни, щоб допомогти нашим друзям в будівництві нового життя.

В БОЛДЕНКО,

НА ЗАСІДАННІ ПРИЙМАЛЬНОЇ КОМІСІЇ. ЙДЕ ЗАРАХУВАННЯ СТУДЕНТІВ В УНІВЕРСИТЕТ.

МРІЯ ЗДІЙСНИЛАСЬ: МИ-СТУДЕНТИ!

СЛОВО ПЕРШОКУРСНИКАМ

НА ДУШІ — ХОРОШЕ

ВСТУПИВ! Не віряться, що позаду довгі дні підготовки, труднощі екзаменів... Зараз на душі легко, хороше.

Я — студент-хімік! Чому саме хімік? Важко сказати. Бути хіміком — моя недавня мрія. До десятого класу я хотів бути фізиком і лише фізиком.

В одинадцятому класі хімію почала викладати Любов Іванівна Галібей. Я полюбив цю цікаву науку. Полюбив настільки, що вирішив стати хіміком. І так в класі вирішив не тільки я, а ще багато інших учнів.

Крім того, ми бачили, яке велике значення відіграє хімія в народному господарстві. І все разом взяте покликала нас на хімічний факультет.

...Одеський університет виховав багато вчених-хіміків, які збагатили вітчизняну науку своїми працями. Будемо сподіватися, що, можливо, й дехто з нас, сьогоднішніх вступників, продовжить їх справу.

А поки що нас чекають довгі роки напруженої праці.

Мирослав МОСЮК,
студент першого курсу хімічного факультету.

ПОКЛИКАННЯ

БУТИ географом — моя давня мрія. Мені дуже подобається географія. Але не зразу мрія стає дійсністю. Не зразу вдалося мені стати студенткою географічного факультету.

Два роки на виробництві не змінили мого рішення стати географом. Не згасла любов до географії. В цьому році довелося прикласти максимум зусиль, щоб успішно скласти іспити. І ці зусилля не пропали даремно. Мене зараховано до університету. Я дуже рада, що моя мрія здійснилась. Постараюсь вчитися так, щоб стати гідним географом.

Наталія ГАЙДУК, студентка першого курсу географічного факультету.

ПОТЯГ ДО ЗНАНЬ

ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ хвилювання позаду... Сьогодні я, як і багато моїх товаришів, які успішно склали іспити, став студентом фізичного факультету Одеського університету. Дехто з нас прийшов сюди зразу ж після школи, дехто вже має виробничий стаж. Але всіх нас привів до університету потяг до знань і захоплення фізикою. Багато з нас полюбили цю науку ще з шкільної лави, і після знайомства з нею виникла величезна потреба поглибити і розширити свої знання.

Ставши студентом, відчуваєш, що твоя відповідальність перед суспільством збільшилась. Тепер головне для нас — навчання.

Олександр КУШНЕРОВ, студент першого курсу фізичного факультету.

ТЕПЕР — ВЧИТЬСЯ!

ВМЕНЕ, як і у багатьох моїх товаришів, велике свято — я стала студенткою! І те, що вступила я на філологічний факультет, — не випадковість. Ще за шкільною партою зачитувалась я творами вітчизняних і зарубіжних письменників, шукала критичну літературу про ці твори, цікавилась монографіями та спогадами про письменників.

І я вірю, що наполегливе навчання в університеті допоможе мені досконало вивчити і літературу, і історію мови, і зарубіжну літературу. Адже це — моя мрія, і вона вже починає здійснюватись.

Олена МАКРІЙ, студентка першого курсу філологічного факультету.

НА ЗНІМКУ: ПЕРШОКУРСНИКИ (ЗЛІВА НАПРАВО): ОЛЕНА МАКРІЙ, МИКОЛА СТЕПАНОК, ВІТАЛІЯ ПУХКА.

БУДУ ВЧИТЕЛЕМ

ДЕНЬ, коли я стала студенткою філологічного факультету Одеського університету, запам'ятовується мені назавжди. Здається, тоді і сонце почало світити яскравіше, і на душі стало тепліше і радісніше.

У кожної людини є своя заповітна мрія. У мене вона — стати вчителем. Мені здається, що це — найпочесніша і найблагородніша професія. І тому ще в школі я твердо вирішила — буду вчителем. А захоплення літературою, особливо поезією, підказало: треба вступати на філологічний.

І ось тепер моя мрія — вступити до університету — здійснилась! Все ж останнє буде залежати від самої мене. Я хочу стати справжньою студенткою.

Віталія ПУХКА, студентка першого курсу філологічного факультету.

НАЙЩАСЛИВІШИЙ ДЕНЬ

НАСТАВ найщасливіший день в моєму житті — я став студентом механіко-математичного факультету Одеського університету.

Я дуже люблю математику. Ця складна і точна наука допомагає людині бути зібраною, пунктуальною, привчає до самостійного мислення і вирішення складних проблем. Тому після закінчення школи я не вагаючись обрав саме механіко-математичний факультет.

Попереду — цікаве і в той же час складне студентське життя. І хочеться мені бути повноправним членом студентського колективу, високо тримати звання радянього студента.

Сергій ПІГУЛЬСЬКИЙ, студент першого курсу механіко-математичного факультету.

СТАНУ БІОЛОГОМ

МИНУВ час іспитів. Я — студент біологічного факультету. Позаду хвилювання, напружені дні підготовки, екзаменів.

Сьогодні, першого вересня розпочнуться заняття. На лекціях ми пізнаємо багато нового про життя рослин і тварин. Біологія — наука про життя. Скільки нового, захоплюючого відкриють для нас кафедри мікробіології і біохімії! Ми довідаємось про таємниці тваринного світу, морів та океанів.

Очевидно, ця любов до тваринного і рослинного світу і привела мене на біологічний факультет.

Микола СТЕПАНОК, студент першого курсу біологічного факультету.

НА СХОДИНКУ ВИЦЕ

Я — СТУДЕНТКА! Навіть не віряться. Скільки надій і наполегливої праці було пов'язано з цією заповітною мрією. Це і безсонні ночі, проведені за підручниками, і екзаменаційні тривоги...

Що ж привело мене на історичний факультет Одеського університету? Любов до історії? Мабуть так, коли це слово здатне вмістити в себе ті почуття, які я відчувала на уроках історії. Саме в школі я зрозуміла, яка відповідальність покладається на викладачів історії. Адже, ще в школі починає формуватися світогляд людини. І не останнє місце в цьому складному процесі відведено вчителю-історіку.

Так, мені подобається робота вчителя. Історія і педагогіка — для мене ці два слова вже стали синонімами.

До університету я вступила для того, щоб пізнати історію. Я твердо впевнена, що саме університет допоможе мені здійснити свою заповітну мрію — стати викладачем історії. І початок цьому зроблено. Я, як і багато інших вчорашніх учнів, піднялася на сходинку вище — стала студенткою.

Любов ЗАДЕРЯКА,
студентка першого курсу історичного факультету.

ПРИЙМАЮЧИ ЕСТАФЕТУ

ІЗНОВУ дзвоник. Перший для вчорашніх абітурієнтів, третій для мене і останній — для випускників нинішнього навчального року.

Сто другий дзвоник в загальній кількості — сто другий рік нашому університету.

Жаль, що не стали ми свідками всієї, понад столітньої історії вузу. Нам не довелося вчитися в Новоросійському імператорському університеті, в якому вчилися наші діди і прадіди. Сьогодні з історією університету нас

ЗНАНЬ

знайомлять безмовні стени виставочних книг, портрети славетних мужів науки, що в університетському музеї. Ми ніколи не почуємо лекцій Мечникова, Сеченова, Зелінського. Ми ніколи не побачимо студентських страйків і демонстрацій. Для університету все це стало його історією боротьби за свободу, за революційну науку.

Ми не були свідками

революційної боротьби наших предків. Нам випало вчитися в Одеському державному університеті, який широко розчинив свої двері перед нашими дідами після подій героїчного Жовтня.

Пізніше в аудиторії університету прийшли наші батьки. Вони вже слухали лекції своїх батьків, наших дідів.

На фронті Великої Вітчизняної війни студенти йшли з других, третіх курсів. Старшокурсники захищали дипломи під гуркіт гармат. Не всі по-

вернулися дослухати лекції. Багато студентів залишилося в горбочках під березами, в братських могилах, щоб сьогодні золотом вписатися в меморіальні дошки.

Батьки наші вже давно не слухають лекцій. Вони самі читають лекції. А в аудиторіях знову сидять двадцятирічні. Це ми — сини наших батьків. Батьки передають естафету знань. Сини її приймають.

Сьогодні мені згадується сотий університетський дзвоник. Тоді я був першокурсником. Дзвоник лунав як ніколи довго і дзвінко. Його слухала вся

Одеса, вся Україна, вся країна. Йому присвятили номери газет, радіо- і телепередачі. Урочисто відзначала країна сторіччя Одеського ордена Трудового Червоного Прапора державного університету ім. І. І. Мечникова.

Славен наш університет. Твердим кроком ступає він в 102-й рік свого існування. І сьогодні хочеться вам, студентам, зарахованим до університету, сказати: «Будьте гідні слави його, розвивайте і множьте її».

С. ХАНЕВИЧ,
студент третього курсу філологічного факультету.

НЕЗАБУТНЄ

ВЗАГАЛІ студентам філологічного факультету щодолітніх практичних робіт щастить більше, ніж іншим. Поміркуйте самі.

Ворашні першокурсники два тижні провели в одному з мальовничих куточків нашої країни — в селі Михайлівському, де збирали цікаві матеріали з російського фольклору.

Студенти другого курсу проходили діалектологічну практику в селах Одеської області, що на березі Дністра, побували у Вилкові.

Студенти третього курсу проходили музейну практику в Ленінграді. Про те, як проходила ця практика, я і хочу розповісти.

Про враження, яке справило на нас місто Леніна, писати нелегко. Важко в словах охарактеризувати місто-велетень. Адже Ленінград — це один з найбільших культурних центрів світу. Нескінченні прямі вулиці, низки автомобілів, багатопверхові громади будинків, широка голуба стрічка Неві, велетні арки мостів, сірі бастіони Петропавлівської фортеці, ряса зелена, води, безсмертні творіння Вороніхіна, Россі, Блаженнова, Ростреллі, Мідний вершник Фальконе і Колло, неперевершені шедеври ансамблів Двірцевої площі, Казанського собору, Марсова поля, площі Декабристів, Анічков міст з кінними статуями Клодта, мальовничі передмістя — Пушкіно, Павловськ, Купчино...

Ленінград — це Марсове поле — грандіозний пам'ятник героям революції.

Ленінград — це 900 днів героїчної оборони в роки Великої Вітчизняної війни.

Ленінград — це місто мирної творчої праці. Це місто заводів і фабрик, продукція яких відома всьому світові. Це і місто-новосел, в якому майже на кожному кроці зустрінеш новий житловий будинок чи квартал.

Ні, я не ставлю собі за мету розповісти про Ленінград все. Я розповідаю лише про те, що входило в програму нашої практики.

ОТЖЕ, найголовніше — це, звичайно, Ермітаж. Уявіть собі: ніхто з нас не заблудився в його тисячах кімнат. В перший же день ми взяли на озброєння путівники, довідни-

ки. Тричі ми були в Ермітажі і тричі нас люб'язно зустрічали його господарі. Тричі виходили нам назустріч екскурсоводи.

Так, ми знали, що для знайомства з Ермітажем цього часу мало. Але ленінградські мистецтвознавці зробили все можливе. Їх лекції були прочитані на «п'ять». Тепер ми сміливо можемо сказати, що маємо уявлення про епоху ренесансу в архітектурі, в живописі, в скульптурі.

Незабутнє враження справило на нас екскурсія в Російський музей. Рубльов, Рєпін, Саврасов, Серов, Врубель, Куїнджі, Купріянов, Крилов, Соколов, Коньонков, Дейнека... Про це все теж не розповісти.

АЛЕ ось настав день, коли керівники нашої практики Тетяна Олександрівна Туліна і

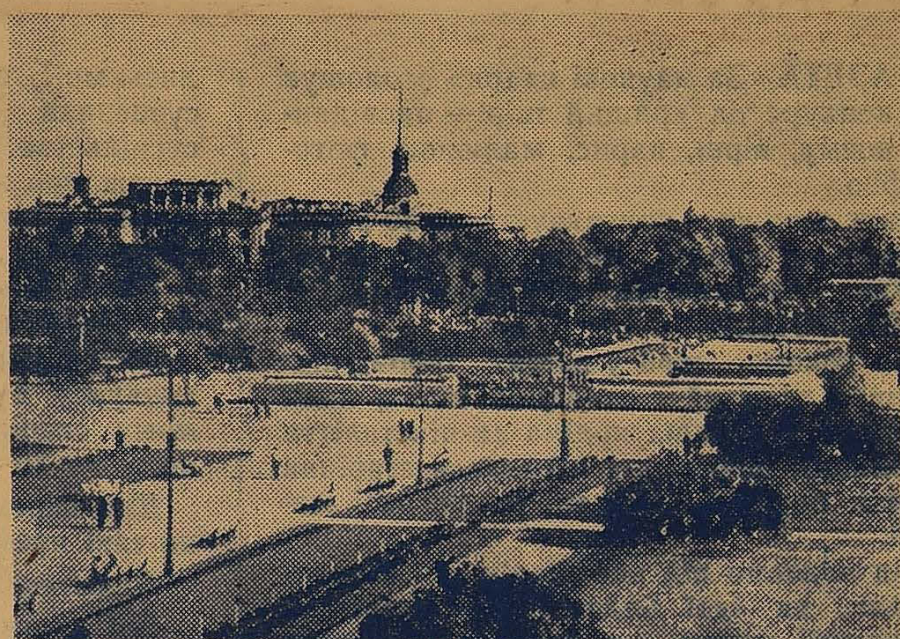
доктора наук Андрєєва. Більш того, самі студенти проводили експерименти.

Група літераторів «з головою» пішла в тисячі книг, в незчисленні каталоги. Багато з студентів після цієї практики сказало, що їх майбутні дипломні роботи вже майже готові...

ОСТАННІ дні перебування в Ленінграді ми знову присвятили музейній практиці. В який раз ми захоплювалися архітектурними ансамблями Петродворця, Пушкіно, Павловська, Купчино...

Жаль було розлучатися з Ленінградом. Але програма нашої практики була повністю виконана. Ніч перед від'їздом ми провели на берегах Неві.

В цю ніч місто прощалось з білими ночами. Навкруги чулися пісні, музика. Ми ж прощалися з Мідним вершником, з Ростральними колонами, з Васильївським островом, з си-

МАРСОВЕ ПОЛЕ.

НА ЗЕМЛІ ПУШКІНА

ЩЕ зовсім недавно ця земля, по якій ходив великий поет, здавалась мені такою далекою. «Тут жив Пушкін» — ці слова викликали в душі бурю почуттів.

Віковічні ялини, як стурчені велетні, стоять на сторожі великої землі російської. Щасливі! Колиш вони щодня зустрічали поета, який любив тут походити, подумати, помріяти. Тут народжувались безсмертні рядки, тут народжувалась поезія...

Тисячі людей в будь-який час року прагнуть відвідати село Михайлівське, щоб поклонитися пам'яті улюбленого поета, побачити те, що оспівував він в своїх безсмертних віршах, і залишити тут частинку свого серця...

На найвищому пагорбі серед хвойного лісу стоїть білокамінний Успенський собор Святогорського монастиря, біля стін якого поховано Пушкіна. Стіни Святогорського монастиря теж бачили поета. А зараз вони мовчки охороняють маленький біленький пам'ятник йому. Тепер це місце називається «Пушкінські гори». Тут все пушкінське, тут все нагадує про нього. І може вперше залишаєш це місце без гіркоти і надлому. Навпаки. Перед очима постає образ живого поета. Він веде тебе по своїх улюблених місцях.

Невеликий перехід через Сороть по мосту — і ти ступаєш на священну землю. Ма-

ленький будиночок поета вже виглядає у вікно лісного палацу, начебто хоче подивитись, хто ж тепер завітав до нього в гості. І ось, потупцювавшись біля лялькового ганку, входити туди, де все живе поетом, дихає з ним одним повітрям псковських полів. І з якою подякою вдивляєшся в обличчя екскурсоводів, людей, які присвятили себе Пушкіну, віддавши стільки років наполегливої праці, які перетворили маленький будиночок у храм поезії. І хочеться сказати таким людям велике людське спасибі за те, що вони зберегли для нас Пушкіна. Кожне дерево, кожний кушик тут з любов'ю оберегаються для людей, які ще прийдуть сюди.

Залишаєш оселю поета мовчки, боячись порушити її урочисту тишу. Зачарований ходиш алеями Михайлівського парку. Неповторні, неясні почуття охоплюють тебе, коли ступаєш на землю, по якій ходив колись поет, яка чула його голос, коли він читав вірші в самоті, ідучи до своїх друзів, в Тригорське.

Н. ШЕХОВЦОВА,
студентка другого курсу
філологічного факультету.

ДЕРЖАВНИЙ ЕРМІТАЖ (ЗИМОВИЙ ПАЛАЦ).

Діна Семенівна Чернявська сказали:

— А тепер за академроботу! Академробота — це практика в Інститутах російської мови та літератури при Академії наук СРСР.

Розділилися на дві групи. Знайомство з роботою інститутів дало нам багато. Де ж, як не тут, в найбільшому центрі наукової думки, можна так добре і ґрунтовно познайомитися з останніми досягненнями вітчизняної і зарубіжної науки, зустрітися з видатними вченими, поритися в рідкісних книгах? Не скористатися з такої можливості було б в крайньому разі нерозважливо.

Група лінгвістів стала свідком наукових експериментів, які проводяться в лабораторії

луетами петровської кунсткамери, Петропавлівської фортеці, Ермітажа.

О четвертій ранку сонячні промені заграли на шпиль адміралтейства, на куполі Ісаакіївського собору, в граніті і водах Неві. Опівдні пробила гармата на бастіонах Петропавлівської фортеці. Наш поїзд відходив трьома годинами пізніше. Ми прощалися з містом Леніна. З собою ми везли подяку тим, хто створював, будовав і буде це прекрасне місто.

С. ЮЛЬЄВ.

В МОСКВІ, НА КОНГРЕСІ

В Москві з 4 по 11 серпня проходив XVIII Міжнародний психологічний конгрес, який зібрав близько 5000 спеціалістів з 43 країн світу. Цей конгрес був найбільш представницьким з усіх міжнародних форумів психологів, які відбувалися раніше.

Робота конгресу охопила 37 симпозіумів, що були присвячені різним галузям сучасної психологічної науки — космічної психології, інженерної, хімічної, порівняльної психології та ін.

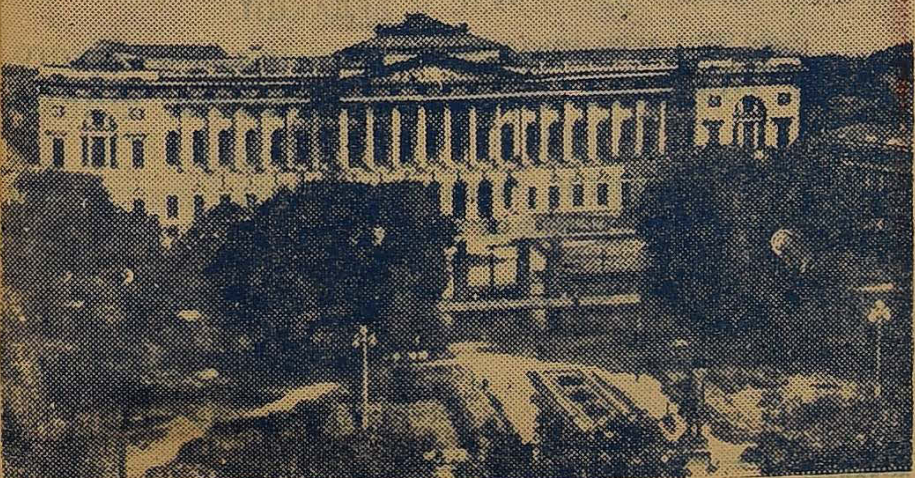
Учасники конгресу слухали виступи провідних вчених нашої країни А. Леонтєва, А. Лурія, В. Паріна, І. Анохіна і багатьох відомих зарубіжних спеціалістів — П. Фресса, Ж. Піаже, В. Грея Уолтера, К. Прибрама та інших.

Психологи Одеського університету — учасники конгресу — були доповідачами на симпозіумі «Сприйняття простору і часу», який був організований професором Ленінградського університету Б. Ананьєвим і проведений під головуванням завідуючого кафедрою психології нашого університету професора Д. Г. Елькіна. Він виступив з програмною доповіддю «Сприйняття часу як моделювання». В доповіді узагальнено результати експериментальних досліджень в галузі психології часових сприйняття, що проводяться в нашому університеті.

В програму симпозіуму були включені доповіді Л. Белінської «Про умовні рефлекси на час у музикантів», В. Ярошук «Роль

розумових дій в диференціації часу», Л. Драголі «Часові категорії мовлення і диференціація часу», Т. Козіної «Дискримінація подразників і диференціація часу».

На симпозіумі були заслухані доповіді Е. Айрапетянца і Б. Ананьєва (СРСР) «Мозкові механізми і еволюція сприйняття простору», Р. Грегори (Англія) «Викривлення зорово-просторового сприйняття», І. Акішіге (Японія) «Простір, що сприймається, і закон збереження інформації», К. Сміт (США) «Кібернетична теорія сприйняття часу і її розвиток», С. Геллерштейн (СРСР) «Про шляхи розвитку і удосконалення «почуття часу» і швидкості рухової реакції».

ДЕРЖАВНИЙ РОСІЙСЬКИЙ МУЗЕЙ.

ГАЗЕТА «За наукові кадри» оголошує конкурс на кращий твір — оповідання, поему, вірш, нарис, малюнок, фотографію.

Наш конкурс присвячується 50-річчю Радянської влади і проходить під загальним тематичним заголовком «МОЯ РЕВОЛЮЦІЯ».

Ми хочемо, щоб у ваших творах відбивався великий і складний шлях, який пройшла наша країна за півстоліття революції; щоб в них відбилась героїчна історія боротьби і праці радянської молоді.

Ми чекаємо від вас творів, які б показували, як ідеї Великої пролетарської революції живуть в справах і вчинках ваших однолітків та старших сучасників.

Ми хочемо, щоб у ваших віршах і оповіданнях, фотографіях і нарисах відби-

лись мрії, пошуки та ідеали молодого сучасника будівництва комуністичного суспільства. Нехай в них розповідається також про життя і працю людей нашого приморського міста і, звичайно ж, про студентське життя.

Наша газета систематично друкуватиме кращі твори, що надходять на конкурс. Крім того, твори переможців конкурсу будуть опубліковані в окремому спеціальному випуску, приуроченому до 50-річчя Жовтня.

Для переможців в конкурсі встановлено такі премії:

Одна перша премія розміром — 30 крб.

Дві других премії — по 20 крб.

Три третіх премії — по 10 крб.

Надсилайте твори на конкурс. Конкурс триватиме до 25 жовтня 1967 року.

ВІСТОРІЇ кожної науки через певні проміжки часу обов'язково назріває потреба всебічно обговорити деякі проблеми й можливі шляхи розв'язання їх.

Такі проблеми останнім часом і постали в мовознавчій та історичній науках.

Як відомо, протягом останніх років чимало мовознавців захопилося структуральною й математичною лінгвістикою. Проти цього надмірного захоплення в середині 1965 року і виступив професор В. І. Абаєв, надрукувавши в журналі «Вопросы языкознания» статтю «Лингвистический модернизм как дегуманизация науки о языке». У цій статті її автор передусім виступає проти суто формалістичного вивчення мови, проти примату форми над змістом і взагалі проти ідейного розброду в мовознавстві.

Проти деяких думок, висловлених у статті В. І. Абаєва, у дальших номерах журналу «Вопросы языкознания» за 1965 і 1966 рр. виступило чимало мовознавців. Зокрема, більшість опонентів В. І. Абаєва вважає, що застосування математичних методів у лінгвістичних дослідженнях має практичне значення для машинного перекладу з однієї мови на іншу, що застосування математики в лінгвістиці не веде до дегуманізації науки про мову. «Гуманітарна наука не перестає бути гуманітарною, якщо вона використовує математичні засоби...; використання ідей і засобів математики тільки збагачує лінгвістику як гуманітарну науку», — пише професор Т. П. Ломтев. Це твердження Т. П. Ломтева загальном правильне. І проте ні в якому разі не треба забувати, що мова є явище соціальне, що вона є найважливіший засіб спілкування між людьми. А тому не можна недооцінювати соціальних факторів при вивченні законів і закономірностей розвитку мови, що властиве, на жаль, деяким представникам структуральної й математичної лінгвістики.

Цим питанням і присвячена в журналі «Вопросы языкознания» № 4 за 1966 р. стаття професора Ф. П. Філіна «К проблеме социальной обусловленности языка». Закінчує свою статтю Ф. П. Філін таким побажанням:

«Треба підтримувати дослідження на стикові мовознавства й математики. І в той же час не можна забувати й про інші не менш важливі «стики». Це — галузі, зв'язані з вивченням проблем мови й мислення, мови й психіки. Треба також розгорнути широкі пошуки на стикові мовознавства й історії. Мовознавство не повинно й не може розвиватися однобоко, з обов'язковим ухилом в якийсь бік».

На це доцільне побажання, зрозуміло, мусять зважити й наші університетські мовознавці.

ПРотягом цього року на сторінках журналу «Вопросы истории» точиться дискусія про поняття «нація».

Марксистська розробка теорії нації почалась ще основоположниками наукового комунізму по-

над сто років тому. Багато уваги теоретичним питанням нації й національного руху, як відомо, приділяв В. І. Ленін. Після Жовтня і, зокрема, після переможного завершення Великої Вітчизняної війни теорія нації збагатилась новими фактами й величезним досвідом національного будівництва не тільки в СРСР, а й поза його межами. У зв'язку з цим і постало питання про уточнення самого поняття «нація».

Дискусію відкрили П. М. Рогачов та М. А. Свердлін. У своїй статті «О понятии «нация»» («Вопросы истории», № 1, 1966 р.) во-

ПРО ДВІ НАУКОВІ ДИСКУСІЇ

ни пишуть, що широко відоме значення нації, яке дав у 1913 році Й. Сталін, безумовно відіграло позитивну роль. Однак це визначення ґрунтувалось на історично обмеженому матеріалі, на матеріалі в основному з життя європейських націй. Тепер, в нашу епоху, таке визначення нації потребує серйозних уточнень і доповнень з урахуванням усього того нового, що сталося в розвитку соціалістичних націй, з урахуванням тих національних процесів, які точаться в житті окремих націй, що визволилися з пут колоніальної системи імперіалізму. Маючи все це на увазі, П. М. Рогачов та М. А. Свердлін подають таке визначення нації:

«Нація — це спільність людей, яка склалася історично; вона характеризується стійкою спільністю господарського життя (при наявності робітничого класу), спільністю території, мови (особливо літературної), самоусвідомленням етнічної приналежності, а також деяких особливостей психології, традицій побуту, культури й вільної боротьби».

У четвертому номері журналу «Вопросы истории» за 1966 рік із статтю «Нация как социально-этническая общность людей» вступив М. С. Джунусов. Автор статті погоджується з тим, що для дальшої розробки теорії нації істотне значення має визначення самого поняття «нація». Однак із поданням П. М. Рогачовим та М. А. Свердліним визначенням поняття «нація» він не цілком погоджується. М. С. Джунусов вважає, що поняття «нація», як і кожне поняття, може мати декілька визначень, які будуть характеризувати різні сторони й зв'язки цієї соціально-етнічної спільності людей. Так, якщо мати на увазі історичні етнічні

спільності людей — плем'я, народність, нація, — то поняття «нація» можна визначити так: «Нація є вища форма етнічної спільності людей, яка склалася на базі як буржуазних, так і соціалістичних суспільних відношень».

Якщо мати на увазі «видову» ознаку нації й класу, а саме, що це великі групи людей, то визначення поняття «нація» можна дати таке: «Нація — це велика група людей, яка характеризується стійкою спільністю мови, етнічною територією, національною самосвідомістю й специфічними національними рисами культури й характеру, що розвиваються як у процесі становлення капіталістичних, так і соціалістичних економічних відношень».

Якщо мати на увазі характеристику соціальної функції нації, то визначення поняття «нація» можна дати таке: «Нація — це форма суспільного розвитку, яка властива капіталістичному й соціалістичному суспільству, форма, яка становить собою цілісний соціально-етнічний організм».

Автор третьої дискусійної статті «К вопросу о понятии «нация»» («Вопросы истории», № 6, 1966 р.) С. Т. Калтахчян пише, що подані П. М. Рогачовим, М. А. Свердліним та М. С. Джунусовим визначення поняття «нація», звичайно, не можуть претендувати на остаточне, аксіоматичне визначення; однак вони є корисні як наукові пошуки, як підступи до розв'язання важливої проблеми. На думку С. Т. Калтахчяна, поданою визначенням нації будь-якого типу, буржуазного чи соціалістичного, важливо назвати тільки її найзагальніші ознаки, саме: «економічну основу життя, цілісність території, однорідність мови й усвідомлення етнічної приналежності». Конкретизацію цих ознак треба подавати при характеристиці кожного типу сучасних націй. З цього погляду, за С. Т. Калтахчяном, «соціалістична нація — це спільність людей, яка утворилася в результаті перемоги соціалізму і яка має єдину мову, територію, спільність економічних інтересів, держави, культури, духовного об'єднання в сполуді з інтернаціональним світоглядом, зростаючими рисами інтернаціональної спільностей економічного, культурного й соціально-політичного життя».

***

ОБГОВОРЕННЯ важливих наукових проблем на сторінках журналу «Вопросы языкознания» і «Вопросы истории» триває. В дискусійних статтях порушено багато різних і цікавих питань. Ми не сумніваємося в тому, що ці статті з інтересом прочитають і студенти, і викладачі.

Думаємо, що ці статті варто було б обговорити й на методологічних семінарах викладачів філологічного й історичного факультетів.

Доцент А. МОСКАЛЕНКО.

ІСТОРІЯ СЕЛЯНСТВА УКРАЇНИ

КОЛЕКТИВ провідних істориків України завершує фундаментальну роботу — двотомне видання «Історія селянства Української РСР», присвячене 50-річчю Великої Жовтневої соціалістичної революції, яке випустить в світ видавництво «Наукова думка». У праці використано великий архівний матеріал, в значній мірі неопублікований, та деякі друковані дослідження.

У першому томі автори дають систематичний виклад історії селянства від найдавніших часів до Великої Жовтневої соціалістичної революції; показують роль селянства, в тому числі козацтва, яке було провідною силою суспільства за доби феодалізму. В епоху капіталізму селянство виступає союзником пролетаріату. Автори розповідають про життя і боротьбу селян за соціальне і національне визволення, проти феодального і капіталістичного гноблення.

У другому томі висвітлюється історія селянства України за період від перемоги Великої Жовтневої соціалістичної революції до наших днів.

Видання ілюстроване, в суперобкладинці, має кольорові вклейки. Розраховане на широкі кола читачів.

ДЛЯ ВАС, ДОПИТЛИВІ!

МИ ЖИВЕМО в такий час, коли людина все більше відчуває себе господарем Космосу. Трудячі з великим інтересом стежать за новими досягненнями вчених у вивченні міжпланетного простору, за перемогами перших підкорювачів Всесвіту, за кроками науки у ракетобудуванні, цікавляться астрономією.

Редакція науково-популярної лі-

ВСІМ, ВСІМ, ВСІМ!

**СТУДЕНТАМ ВСІХ КУРСІВ І ФАКУЛЬТЕТІВ!
ВИКЛАДАЧАМ І ВЧЕНИМ УНІВЕРСИТЕТУ!**

ВСІМ, ХТО СХИЛЬНИЙ ВИСЛОВЛЮВАТИ СВОЇ ДУМКИ НА ПАПЕРІ ТА ВВАЖАЄ, ЩО ВОНИ ЯВЛЯЮТЬ СОБОЮ ПЕВНИЙ ІНТЕРЕС ДЛЯ ІНШИХ.

МИ ЗАПРОШУЄМО ВАС СПІВРОБІТНИЧАТИ В НАШІЙ ГАЗЕТІ, СТАТИ НАШИМ КОРЕСПОНДЕНТОМ, ДЛЯ ЦЬОГО ПОТРІБНІ ЛИШЕ БАЖАННЯ ТА ЛЮБОВ ДО НЕСПОКІЙНОЇ, АЛЕ ЖВАВОЇ ЖУРНАЛІСТСЬКОЇ СПРАВИ.

МИ ЗАПРОШУЄМО НЕ ТІЛЬКИ ТИХ, ХТО ПРАЦЮВАВ У ГАЗЕТІ, ЗНАЙДУТЬСЯ ЦІКАВІ ДОРУЧЕННЯ І ДЛЯ ТОГО, ХТО НЕ ПИСАВ У СВОЄМУ ЖИТТІ НІ ОДНІЄЇ ЗАМІТКИ В ГАЗЕТУ. А СКІЛЬКИ ЦІКАВИХ СПРАВ У НАС Є ДЛЯ ТИХ, ХТО ЗАХОПЛЮЄТЬСЯ ФОТОГРАФІЄЮ, МАЛЮВАННЯМИ!

ЧЕКАЄМО ВАС, ДРУЗИ, В РЕДАКЦІЇ.

ЗНАЙТИ НАС ПРОСТО: ВУЛИЦЯ ПЕТРА ВЕЛИКОГО, № 2, ГОЛОВНИЙ КОРПУС УНІВЕРСИТЕТУ, КІМНАТА № 31.

НАШ ТЕЛЕФОН: КОМУТАТОР ОДУ 3-90-78 АБО 3-90-88, ПРОСИТИ РЕДАКЦІЮ «ЗНК».

ПРИХОДЬТЕ, ПИШЬТЕ, ДЗВОНІТЬ!

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ.

тератури видавництва «Наукова думка» готує до друку цілий ряд книжок з серії «Бесіди про космос», які зацікавлять всіх допитливих.

Незабаром вийде в світ книга професора нашого університету В. Цесевича «Маяки Всесвіту». В ній розповідається про природу змінних зірок, що інколи знаходяться на ранніх стадіях свого розвитку. В середині їх відбуваються бурхливі атомні реакції, що приводять до вибуху оболонки.

З цієї книги можна довідатись, як спостерігаються зірки, як вимірюються відстані до них та ін.

У праці І. Ковалюка «Світ планет» описується природа планет Сонячної системи, а також фізичні умови існування космічних тіл.

Автор описує картину майбутніх досліджень планет з допомогою ракет.

ЖИТТЯ, ВІДДАНЕ ЛЮДЯМ

МАБУТЬ і не знайдеш тепер у нашій країні свідків тих страшних часів, коли від чуми сотнями і навіть тисячами за короткий час гинули люди, вмирали родини, спустошувалися цілі села. «Чорна смерть» безкарно гуляла по землі.

Мало було тоді сміливців, які виступали на боротьбу з всенародним лихом. Але такі знаходились і серед них був син селянина з Поділля, вчений нашого університету Данило Кирилович Заболотний. Своє життя він присвятив вивченню збудників пошесних хвороб: чуми, тифу, дифтериту та інших. Працюючи над виготовленням вакцини від холери, Данило Кирилович перевіряв її дію... на власному організмі.

Про життя і наукову діяльність видатного сина українського народу, вченого-гуманіста популярно розповідається в книзі члена-кореспондента Академії наук УРСР Віри Іосифівни Білай «Життя, віддане людям», що виходить в світ у видавництві «Наукова думка» українською та російськими мовами. В ній також розповідається про наступ радянської науки на страшні інфекційні захворювання, які тепер безповоротно зникли в Радянському Союзі.